

ՔՍԱՆԵՐԵՔԵՐՈՐԴ ՏԱՐԻ

ՄԵՇԱԿ

Տարեկան գինը 10 ռուբլի, կէս տարեկանը 6 ռուբլ. Առանձին համարները 7 կոպէկով:

Թիֆլիսում գրվում են միմիայն խմբագրատան մէջ:

Մեր հասցեն. Тифлисъ. Редакция «Мшакъ».

Կամ Tiflis. Rédaction «Mschak».

Տ է Լ Է Փ Օ Ն № 253.

Խմբագրութիւնը բաց է առաւօտեան 10—2 ժամ (բացի կիրակի և տօն օրերէն):

Յայտարարութիւն ընդունվում է ամէն լեզուով:

Յայտարարութիւնների համար վճարում են

խրաքանչիւր բառին 2 կոպէկ:

Տ է Լ Է Փ Օ Ն № 253.

ՀԻՄՆԱԳԻՐ ԳԻՐԳՈՐ ԱՐԾՐՈՒՆԻ

ԲՈՂԱՆՈՒԱԿՈՒԹԻՒՆ

Թիւրքիայի ծրագիրը ոչնչանում է. Ով ձեռք բերածը տեսէ. Կամայի՞նք աւերածը. Օրվայ հարցը. Հայոց հարցը և եւրոպական մամուլը. —ՆԵՐՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ. Մի քանի խօսք Թիֆլիսի արհեստագործների և նրանց վարչութեան մասին. Նախկին Շուշու. Ներքին լուրեր. —ԱՐՏԱՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ. Նախկին Ամերիկայից. —ՀԵՌՈՒԱԳԻՐՆԵՐ. —ԲՈՐՍԱ. —ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ. —ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ. Նամակներ Թիւրքիայից:

ԹԻՒՐԿԻԱՅԻ ՆԵՐՔԻՆ ԴՆՆԶԱՆՈՒՄ Է

Ռուս-թիւրքաց պատերազմից յետոյ թիւրքաց կառավարութիւնը յղացել էր մի ծրագիր՝ ռուսական տարածքներէն և առհասարակ մասնատակաւ տարւել թիւրքիայում և այդպիսով ապահովել իր ապագայ գոյութեան համար այն երկրները, որոնք մտնում են նրա պետութեան սահմանների մէջ:

Այդ նպատակին հասնելու համար թիւրքաց կառավարութիւնը մի կողմից հըրաւիրում էր մասնատակաւ տարւել իր զանազան տեղերից և նրանցով լցնում փոքր-Ասիայի բոլոր այն վայրերը, որտեղ փոքր ի շատեւ ազատ հողեր էին մնացել, միւս կողմից ամեն կերպ արգելքներ և խոչընդոտներ էր դնում փոքր-Ասիայի քրիստոնէայ ժողովուրդների աճման և զարգացման դէմ:

Նա հրաւիրում էր մասնատակաւ տարւել այն երկրները, որոնք արդէն կորած էին համարվում մասնատակաւ տարւելու համար, օրինակ, Բաղարաից, Բաւիլից և Հերցեգովինայից, որոնք գուրա եկան Թիւրքիայի անմիջական կառավարութիւնից, և կամ այնպիսի տեղերից, որտեղ մասնատակաւ տարւել իր գոյութեամբ այլ ևս չէր կարող գործնականապէս նպաստել Թիւրքիայի մշակած քաղաքական ծրագրին, օրինակ, Կովկասեան լեռներից և Անդրկով-

կասի զանազան մասերից, որ առ միշտ խափանվեց մասնատակաւ տարւելու գերիշխանութիւնը:

Նա ճնշում էր քրիստոնէայ տարրը՝ դրնելով նրա վրա անտանելի հարկեր և տուրքեր, շրջապատելով նրան գինոված մասնատակաւ հրոսակներով և խելով մի և նոյն ժամանակ նրանից ինքնապաշտպանութեան միջոցները. նա արգելում էր պանդոկներ և գինեգործական արհեստները, որոնք կարող էին նպաստել ժողովրդի կանոնաւոր ինքնապաշտպանութեան:

Հետեւելով այդ ծրագրին և այդ սխառութեան, թիւրքաց կառավարութիւնը մեկ մեծ, ընդհանուր մասնատակաւ զանգուածի մէջ և արմատախիլ անել բոլորով և դժգոհ տարրերը:

Բայց բանականութիւնը և անարդարութիւնը միշտ կայր է և անձնապատշաճ: Նա գործում է անթիւ սխալներ և մեծ անպատշաճութիւններ, որոնց և դո՛ւք է դառնում ինքը՝ ձախառագրական կերպով:

Թիւրքիան այժմ կատաղած է, և շատ հասկանալի պատճառով: Տանեակ տարիների ընթացքում նրա փայտայած ծրագիրը ոչնչանում է, նրա փափաղը՝ ունենալ զուտ մասնատակաւ մի երկիր իր ձեռքին՝ օրէն է ցնդում, և այն տարրերը, որոնք պէտք է ջնջվէին և հալվէին, կեսը և ուղի են ստանում ապագայ լայն կուլուրական զարգացման համար, որին պէտք է ենթարկվին նոյն իսկ մասնատակաւ ժողովուրդները, որոնք ապրում են քրիստոնէական հետ միասին:

Վիճակը ձախառագրական է: Շուտ թէ ուշ նա պէտք է վրա հասնէ: Եւրոպական կուլտուրան պէտք է զար իր իշխանութիւնը տարածելու այդ վայրերի և բարբարոս աղբիւրի վրա: Եւ ինչպէս Թիւրքիան ինքնապաշտպանութեան իր երազների մէջ կար-

ծում, թէ եւրոպական կուլտուրայից դուրս կայ մի այլ ճանապարհ երկիրը զարգացնելու և իր գոյութիւնը պահպանելու համար:

Թիւրքիային ուրիշ ոչինչ չէ մնում, բայց եթէ մի կողմ թողնել իր անմիտ և վայրենի ծրագիրը և օր առաջ հպատակվել եւրոպայի պահանջներին, որոնք անխուսափելի կերպով պէտք է իրագործվեն:

ՈՎ ՁԵՂ ԻՐԱՆԻՆԻՔ ՏՈՒՆԵՑ

Մեր տեղիքը նորութիւն չէ, բայց նա լրջում է հարկաւոր արժանաւոր, անձնակերպ արտիստ, որտեղ այս րօպէիս, երբ արդէն ուսումնասիրան տարին շէմքի վրա է, —մնացել են առանց պաշտօնի, տեղի և գործի:

Ի՞նչ է դրա պատճառը. միթէ այն, որ մեր դպրոցներում տեղ չը կայ, արդէն բոլոր տեղերը բաժանված են, կամ այն, որ այդ մարդիկ պահանջում են շատ մեծ, հայոց դպրոցների ոյժից բարձր ուժիկներ:

Ոչ մէկը և ոչ միւսը: Միակ պատճառը, որ բազմաթիւ օրինակելի և եռանդուն ուսուցիչներ մնում են դպրոցներից դուրս, առանց տեղի՝ դա նեղ, թայֆայական, կամ սովորական խօսքով՝ կուսակցական ոգին է, որ յանդուգնութիւն ունի մուտք գործելու մեր մանկավարժական ասպարէզը, մեր ուսումնարանները:

Շատ անգամ առիթ էր ունեցել ասելու և այսօր էլ կրկնում ենք, որ մենք միանգամայն պաշտպանում ենք ազնիւ, բուհեղծութիւն վրա հիմնած կուսակցութիւնը և կուսակցական ամենակատարի պայքարը. բայց երբեք չենք կարող թոյլ տալ և համաձայնվել, որ այդ ոգին մուտք գործէ դպրոցների մէջ, մատաղ սերնդի կրթու-

թեան հիմնարկութիւնները, որտեղ հարկաւոր են ոչ թէ կուսակցական մարդիկ, այլ օրինաւոր մանկավարժներ:

Սակայն մի խումբ մարդիկ, որոնք այժմ իրանց ձեռքն են առել հայոց դպրոցներում ուսուցիչներ և վարժուհիներ նշանակելու գործը, իրանց թոյլ են տալիս՝ թայֆայական, կայր կուսակցական ձգտումներից զրոյթած՝ հեռացնել բազմաթիւ արժանաւոր ուսուցիչներ և վարժուհիներ միայն այն պատճառով, որ այդ ուսուցիչները իրանց հասարակական գործունէութեան մէջ դաւանում են ուրիշ մտքեր, ուրիշ գաղափարներ, ունեն ուրիշ հայեացքներ, ուրիշ ձգտումներ:

Նեղ թայֆայական, շատ անգամ էլ կղերական ոգին մտնել դպրոցների մէջ, և այդ տեսակետից էլ զեկավարվել ուսուցիչներ ընտրելիս, —կը նշանակի բանդել հայոց դպրոցները, կը նշանակի խախտել այն հիմքը, որի վրա դրված են հայոց ժողովրդի փողով պահվող դպրոցները:

Ոչ ոքի համար զարտեք չէ այլ ևս, որ մի քանի տարուց ի վեր, երբ այդ թայֆայական, կուսակցական, նեղ կղերական ոգին մուտք գործեց մեր դպրոցների մէջ, այդ դպրոցները զրկվեցին բազմաթիւ օրինակելի ոյժերից, և էլ աւելի կը զրկվեն, եթէ դպրոցական գործի զեկավարները յանդուգնութիւն կուենան նոյն ոգով առաջ գնալու:

Այդ հակակրօնի, նեղ ոգին մեր դպրոցների առաջադիմութեանը մեծ վտանգ է սպառնում:

ԿԱՄԱԽԻ ԱՆԵՐՄՈՒՆԻՔԸ

Տ Ե Ղ Ե Կ Պ Ե Ի Ր

Ուղղած Երզնկայի առաջնորդական փոխանորդին

Արժանապատիւ Տ Ե Ղ Ե Կ Պ Ե Ի Ր

Թուականս վեց օր յառաջ, այն է օգոստոսի 1-ին, Կամախի Գառնի գիւղին՝ Թահիր-փայային

ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ

ՆԱՄԱԿ ԹԻՒՐԿԻԱՅԻ ՆԵՐՔԻՆ

Կ. ՊՕԼԵՍ, օգոստոսի 16-ին

Երկուշաբթի առտու, օգոստոս 14, թիւրք թերթերը հրատարակեցին հետեւեալ պաշտօնական զեկուցումը:

«Մատուցուի կայսերական նահանգներուն համար քննիչի պաշտօն ունեցող Շաքիր փաշա երէկ մեկնեցաւ:

Այս լաւօրեական աղբը Պօլսոյ մէջ օրուան ամենէն հետաքրքրական դէպքը համարուեցաւ: Երկու օր է որ ամբողջ Պօլսի այդ լուրով կը զբաղին: Նախորդ նամակներով արդէն բաւական տեղեկութիւն տուած էի Շաքիրին մեկնելուն պատրաստութեանը վրայ. հիմա հաստատելով անոնց ճշտութիւնը, քիչ մը աւելի ընդարձակեմ:

Կիրակի իրիկուն, օգոստոս 13, իրիկուն ժամը 3-ին (Եւրոպական) յանկարծ սուլթանին թիւնապահները կերթան կը գտնեն Շաքիրը և կը սեն թէ Կրասէ կայ որ անմիջապէս պիտի մեկնի Պօլսէն և Երզրում երթայ. Շաքիր չէր կրնար ուրիշ բան ընել, բայց եթէ ճանաչողի: Պատրաստութիւնները կը սկսի շուտ անանել, և նոյն միջոցին ալ պալատ կերթայ, հրահանգներ ստանալու. կը խնդրէ որ մեծ տղան իր հետ միասին տանի, այս խնդիրը կը կրկնէ երկու անգամ, բայց երկու անգամ ալ մերժողական պատասխան կը ստանայ:

Անդին թրքական Ալի Սաիլ չոգեհաւը կը պատրաստուէր. ճիշտ կէս գիշերին Շաքիր մէջը կը մտնէ և չոգեհաւը կը մեկնի: Սուլթանը Շա-

քիրին կանխիկ ճանապարհածախ տուած է 1,500 ոսկի (13,500 ռուբլի): Շաքիրի հետ մեկնեցան նաև Տանիլ պէյ, ալպանիացի խլամ մը, որ արտաքին գործերու նախարարութեան մէջ հիւպատոսական գիւանին անօրէն էր. ամսական է հիմա 125 ոսկի (1,125 ռուբլի): Ասիկէ դատ հրաման գնաց թէ՛հրանի տաճկական դեսպանատան խորհրդական Հաֆիզ պէյի, որ չուտով Երզրում երթայ իր օգնական Շաքիրի: Հասնելով Կարծեմ թէ անունը աս է, աղէկ մը չիմ յիշեմ—ձեզի լաւ ծանօթ է. հիմախոսան թիֆլիսի տաճիկ հիւպատոսին նախորդը է. երկար ատեն թիֆլիս մնացած ըլլալով լաւ կը ճանաչուէր զինքը. եթէ յիշողութիւնս զի չի սխալեցներ, կարծեմ մի երկու խմբագիրներ հայկերոյթ մըն ալ տուած են իրեն 1891-ին, թէն չեմ անհայտ թշնամին ըլլալը գարտնիք մը չէ: Հասնելով պէյ, իբր մասնապետ, ուշադիր պիտի ըլլայ յատկապէս Կովկասի կողմերէն եկածներուն:

Կեսպանները իրենց հաւանութիւնը տուած են Շաքիրի անուանումին, ինչպէս նաև մեկնելուն: Պատասխանը «ոչ» է, գէթ լաւատեղեակ անձերու խօսքին նայելով: Շաքիր փաշա մեկնած ատեն զեսպաններուն այցելութիւն չի տուաւ, ինչ որ նրան մըն է թէ անոնց հաւանութիւնը չէ աւանդած իր մեկնելուն առթիւ: Նմանապէս և ոչ իսկ աստղագետին հետ տեսակցեցաւ:

Ինչ պատճառ կար պարանաճապարանքով մեկնելուն: Այս մասին կատարեալապէս ստույգ տեղեկութիւններ չի կան, բայց անա ինչ որ բաւական երաշխատուող աղբիւրներէ կը քաղուի:

Շաքիր օր երեք զեսպանատուններու թարգմանները իրարու ետեւ թ. Կուսը երթալով տեսակցեցան արտաքին գործերու նախարարին հետ. հայոց խնդրին վրայ կարծող տեսակցութիւնը

իրն. առած պատասխանին մերժողական էր: Կիրակի առտու անդիլական դեսպանատան պահակ չոգեհաւը, Իմոճընը, կանուկ կը մեկնէր զեպի Մարմարայի ծովը, ուրիշ անմիջապէս կը հասնէր Տարսուսէ: Նոյն կիրակի գիշերը սըր Ֆիլիպ Վերրի մեծ հայկերոյթ և երեկոյթ պիտի տար. ինչ պատճառ. կար որ զեսպանը նոյն օրը պաշտօն մը ընէր զեպի Մարմարայի, սուլթանը տալիս չուենցաւ թէ զեսպանը կերթար բանակ-ցելու ծովափայ Սեյմըրի հետ, նաւատորմին Տարսուսէն անցնելուն խնդրին համար: Արդէն այս լուրը տարածուած էր եւրոպական թերթերէն, որ շարաթ իրիկուն հասան, թէ ծովափայ Սեյմըր և Ֆիլիպ Վերրի պիտի տեսակցին: Այս զեպե-րը, ուրիշ խորհուրդներ, որոնք կը թելադրէին սուլթանին լրացած գործողութիւն մը ներկայաց-նել եւրոպայի, ու մնացածը թողու պարագանե-րուն: Ասիկէ սուլթանին աճապարանքով որո-չումը:

Շաքիր փաշա բարեկարգութեանց ծրագիր մը պատրաստած էր. սուլթանը ուզեց, բայց ալ չի վերադարձուց. Երզրոյ պալատէն կըսեն թէ Շաքիրին բացարձակ իշխանութիւն տրուած է ուղղած ընելու, պաշտօնները զնելու և փոխելու: Եւ սակայն և ոչ իսկ իր սղան հետը տանելու իշխանութիւն ունեցաւ:

Քանի մը օր է արտակարգ իրաբանցում Եր-տըղի պալատը հայկական խնդրին համար. գի-մում Ֆրանսայի օսմանեան դեսպանին, որ գէթ հանրապետութեան նախադասին միջնորդու-թեամբ կարգադրութիւն մը ընէ. զեսպանը կեր-թայ Հալլը և նախադասին հետ կը տեսնուի. թիւրքերը յոյսերնին հիմա Ֆրանսայի վրայ դրած են քիչ մը:

Ճիշտ այն օրը որ Շաքիր կը մեկնէր, Պօլսոյ մէջ ալ ընդհանուր հոգեհանդիստ կատարուեցաւ Սասունի կոտորածին տարեգարծին առթիւ. չա-բաթ իրիկուն պատրիարքը չիջաբերականով մը կը պատուիրէր եկեղեցիներուն պաշտօն և պա-տարագ մատուցանել Սասունի կոտորեալներուն, որը Սասունի մէջ շի Գրիգորոս կատարեցան. ա-մեն եկեղեցիներու մէջ շատ հանդիսաւոր եղան հանդէսները. ահագին բազմութիւն ամեն տեղ, քարոզները շատ յանդուգն, ուղղակի յարձակում թիւրք կառավարութեան դէմ:

Ու թիւրքերն ալ կը շարունակեն իրենց յար-ձակումները. հետեւանները իրենց պարզութեան մէջ կը ներկայացնեն:

Սասունէն ետքը այնպէս կը կարծուէր թէ ալ հայերը իրենց երկրին մէջ հանդիստ պիտի թո-ղուին, տաճկական վայրագութիւնը քաղաքա-կիրթ եւրոպայի աչքին առջև պիտի ըլլաւա-ր ձակէր կրկնել այն խոգծութիւնները, որոնց լրումը եղաւ Սասունը: Սակայն անա տարի մը անցած է անկէց ի վեր, և Հայաստանի մէջ գոր-ծուած անգլութիւնները երթալով կը կրկնա-պատկուին, հարստահարութիւնը ներքին Հայաս-տանէն կը տարածուի մինչև Փոքր-Հայոց դաշտե-րը, Սև ծովի եզերքները: Պղտիկ Սասուններու ամբողջ շաքիր մը թուրք պատմութիւնները կը համարեն ամեն օր: Ամենք վերջինը տեղի ունե-ցած է օգոստոս 2-ին Թամզարայի մէջ, հայա-ընակ զիւղախումբ մը, որ կը գտնուի Շապին-Գարահիսարի նահանգը (Սեբաստիա): Դէպքը պատրաստուող եղած է քաղաքին միութեամբը: Մուսթաֆա-պէյ, արիւնկալի բռնաւոր մը, որ բացէ ի բաց սպաննել տուաւ անցեալ տարի վեց հայ բանտարկեալ: Այս մարդը առաջ երա-

U. 11.

ժեց ինտէրվիւ ունենալ հայկական խնդրի մասին, բայց անպէս հայկական ընկերութեան նախագահ Ստիվենսոնի հետ ունեցել է մասնաւոր խօսակցութիւն: Ստիվենսոն գնացել է այնտեղ աստուծոյնքերի համար նպատակ ժողովելու:

III Հայ բանտարկեալներ

Անգլիական համայնքների ժողովում Եվանը հարց առաջարկեց հայ բանտարկեալների մասին, ցանկանալով խմանալ, թէ ինչ միջոցներ են ձեռք առնված աղատելու Անգլիայի Աքքիայի, ս. Յովհաննէսի, Տիգրանակերտի, Տրիպոլիսի, Վանի, Հալէքի, Մուշի և Բիթլիսի բանտերից այն յանցաւորներին, որոնք բանտարկվել են առանց դատի կամ փակ դատաքննութեամբ Արտաքին գործերի մինիստրութեան փոխ-քարտուղար Ալբրտսոն պատասխանեց, որ Կ. Պոլսում բանտարկված հոգևորականները ազատված են մայիսի 29-ին: Ինչ վերաբերում է աշխարհական բանտարկեալներին՝ յուլիսի 23-ից յետոյ, երբ նրանց հնորակից աղատութիւն, տեղեկութիւններ չը կան, միայն յայտնի է, որ բոլորը պէտք է արձակվեն, բացի այնպիսիներից, որոնք մեղադրվում են սպանութեան, ուբաճգութեան և որանց նման յանցանքների մէջ: Տիգրանակերտի և Բիթլիսի վերաբերմամբ մինչև այժմ ոչ մի տեղեկութիւն չէ ստացվել: Տրիպոլիսում բանտարկեալներ չը կան: Բաղմաթիւ մարդիկ բանտարկված են Անգլիայի, Աքքիայի, Վանի, Հալէքի և Մուշ քաղաքներում, և որը Ֆիլիսթի Կէրթիսի հրաւիրել է թիւրքաց կառավարութեան ուշադրութիւնը դաւաճական պաշտօնականների վրա, որոնք չը նայեալով սուլթանի կարգադրութեան թողնում են նրանց բանտերում:

IV Մասնաժողովի անդամներ

«Daily News» լրագիրը իր օգոստոսի 23-ի համարում հաղորդում է, որ հայկական նպատակ ժողովող կոմիտէի մէջ են մտել՝ Եօրիկ արքեպիսկոպոս կանոն Ֆէօրս, հայր Պարոնեան և դոկտոր Յ. Քալանթարեան:

V Թիւրքական հերքում

«Բէյտէրի» գործակալութիւնը հեռագրում է Վաշինգտոնից հետեւեալը. «Թիւրքաց կառավարութիւնը յայտնեց Միացեալ-Նահանգների կառավարութեան, որ նա ընդունել է թարսոսի ամեն իրիկական միաժողովական կողմի վրա յարձակելու գործը և պարզել է, որ ոչ մի ամբիկացի չէ մնալով: Միակ մնալոված մի տեղացի է, որ ծառայի պաշտօն էր կատարում պրօֆէսոր Քերիտտիի մօտ: Յանցաւորները կը բնակն և կը պատմվեն»:

VI Անգլիայի երկիւղը

Նորերս հեռագիրը հաղորդեց, որ բրիտանական նաւատորմը Միջերկրական ծովում Զմիւռնիայից չարժից զէպի Միտիլէն: Անգլիական նաւատորմի չարժումը բացատրվում է նրանով, որ Անգլիան դիտաւորութիւն ունի խաղաղ ցոյց անել Վարդանէլում: «Köln. Zeitung» լրագրի խօսքով, այդ լուրը մինչև այժմ չէ հաստատվել, թէպէտ և մարիից Սուրբուրիի համբերութիւնը վաղուց արդէն պէտք է հասնէր, եթէ նա առանձին պատճառներ չունենար, որոնք արդէն իսկ են նրան վճռական միջոցներ ձեռք առնել Բ. Գրան յամառութեան դէմ: Թիւրքաց կառավարութեան յայտը թէ՛ երբ գործը կը հասնի ստիպողական միջոցներին, այն ժամանակ Անգլիայի, Ֆրանսիայի և Ռուսաստանի մէջ խաղաղութիւնը կը խախտվի, ըստ երևոյթի, հիմնաւոր է: Անգլիային զեկաւարում է էլի մի ուրիշ տեսակէտ: Մեծ Բրիտանիան Հնդկաստանի հետ միասին, մասնաւորական ամենամեծ երկիրն է և այդ պատճառով նրա համար վտանգաւոր է բռնի միջոցներ ձեռք առնել Թիւրքիայի դէմ: Թիւրքիան կարող է, եթէ ցանկանայ, ժողովրդական չարժում յառաջացնել Հնդկաստանում: Գրա համար բաւական է, որ նա էմիսարներ ուղարկի այնտեղ և կանաչ դրօշակը պարզէ: Ահա թէ ինչու համար անգլիացիների կողմից մի ծովային ցոյց սուլթանի դէմ շատ կասկածելի է երևում:

ՆԵՐՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

Մի ԳԱՆԻ ԽՕՍԲ ԹԻՖԼԻՍԻ ԱՐՀԵՍԱՍԻՈՐՆԵՐԻ ՆԻ ՆԵՄՆՆ ՎԱՐՁՈՒԹԵԱՆ ՄԱՍԻՆ

Մօտ 30 տարի է, որ Թիֆլիսի արհեստաւոր

ները ունեն Վարչութիւն (Ремесленная управа): Բնական է կարծել, որ այդ վարչութեան չը նորհիւ գտնէ Թիֆլիսում արհեստը պէտք է դուրս եկած լինէր նահապետական գրութիւնից, որի մէջ նա գտնվել է երկար տարիների ընթացքում:

Արտասանմանում՝ այն է Ֆրանսիայում, Եվանցարիայում, Զուլանդիայում, երկար ժամանակ չըբնակելով, շատերի հետ չի վերադառնալով, ակնհայտ է, որ եղել, թէ ինչպէս այն տեղերի արհեստաւոր դասը իր բարոյականութեամբ, զարգացումով և զիրքով՝ ինտելիգենցիային է պատկանում, իսկ մեղաւորում—նրա հակապատկերը:

Մեր արհեստաւոր դասն էլ, եթէ ոչ նոյն չափով և նոյն պայմանների մէջ, գտնէ նոյն ըսկզբունքների վրա ոտք դրած կը լինէր, եթէ Թիֆլիսի Արհեստաւորների վարչութիւնը, հիմնված օրից մինչև այսօր, և նրա մէջ գործողները իրանց կոչման բարձրութեան վրա լինէին:

Թէև մենք երաշխաւոր չենք և չը դիտենք, թէ որքան ուղիղ է, բայց ինչպէս լսում ենք, Արհեստաւորների վարչութիւնը տարեկան մուտք ունի մօտ 15,000 ռուբլի, իսկ ծախք ոչ անկէ քան 5,000 ռուբլի: Եւ չը նայելով այդ մեծաքանակ մուտքին, այսքան երկար տարիների ընթացքում, ինչպէս պատմում են, վարչութիւնը համարեա անտեսած գումար չունի, այն ինչ, եթէ արդարեւ այդքան մուտք ունեցել է, աւելուածը պէտք է տարեկան 10,000 ռուբլի անտեսած լինէր, որ իր տոկոսներով մինչև այժմ մօտ կէս միլիոն ռուբլու կը հասնէր:

Այդպիսի մի գումարով այդ հաստատութիւնը այսօր հրաշքներ կարող էր գործել: Եթէ մինչև անգամ էլ և մուտքը վերաբերմամբ պատմածների մէջ մի փոքր չափազանցութիւն էլ լինի, այնուամենայնիւ գործողները պարտաւոր էին այդ հանրօգուտ հաստատութեան եկամուտները աւելացնելու և նոր եկամուտների աղբիւրներ ստեղծելու միջոցներ որոնել: Սրինակ, որ արհեստաւորը կը զլանայ իր այժմեան վճարածի կրկնապատիկը վճարելու, եթէ հաւատարմած լինի, որ իր տուածը արդիւնաւոր կը լինի և նպատակին կը ծառայէ:

Վարչութիւնը մինչև այժմ ինչու չը պէտք է ունենար կիրակի օրեայ Լսարաններ, որ պէս զի արհեստաւորները իրանց պարագլ ժամերը փոխանակ զինաներում անցկացնելու, լսարաններում դասախօսութիւններ լսէին, և այդպիսով փոքր առ փոքր հեռանալով գինեւաներից, բարոյապէս ոտքի կը կանգնէին, կը զարգանային և դառնա քաջաստեղծներով ձեռք բերած կօպէկները գինեւաներում չը վաճակում՝ փոքր ի շատեք բարեկեցիկ կենալու կունենային:

Վարչութիւնը ինչու չը պէտք է, արտասանմանից ստանալով, ունենար զանազան արհեստների վերաբերեալ կատարելագործված գործիքներ և մեքենաներ, որոնցից կարողանային օգտվել արհեստաւորները, և այդպիսով մի քանի առաջ կը գնային, իրանց արտադրութիւնները կը կատարելագործէին, ցուցահանդէսներին կը մասնակցէին, իրանք էլ ցուցահանդէսներ կազմելու ընդունակութիւն կունենային, որը թէ արհեստաւորներին և թէ նոյն իսկ վարչութեան համար ոչ սակաւ եկամուտի աղբիւր կարող էր լինել:

Վերջապէս ինչու վարչութիւնը նիւթապէս գտնէ այնքան ապահովված չը լինէր, որ ձեռնհաս լինէր մի հնչին կենսակոչակ նշանակել այն արհեստաւորի ընտանիքին, որի մասից յետոյ կինը և որդիքը մի պատառ ցամաք հայր կարօտ են, և ու պէտք է քանի, քանի թշուառ կանայք կան այս օրակէս Թիֆլիսում, որոնք իրանց ամուսինների կենդանութեան ժամանակ ձանաչված են եղել իրանց չըբնաւոր ուղղէս բարոյականութեան տիպար, իսկ ամուսնու մասից յետոյ, գառն աղբաւորութիւնից ստիպված, մասնավոր են անբարոյականութեան:

Բաւական է մեղ՝ արհեստաւորներին յետ մնալ լաւ է ոչ քան կըբնէ: Ժամանակ է արդէն լուրջ ուշադրութիւն դարձնել արհեստաւորներին ժողովներ և ընտրութիւնների վրա, և ընտրել այնպիսի գործողներ, որոնք ընդունակ լինէին վերկ յայտնած մեքենայ գտնէ մի մասը իրաւործել, որից շատ կախված է արհեստաւոր դասի ապագայ բարեկաւ վիճակը, և ոչ թէ ընտրեն այնպիսիներին, որոնք, ինչպէս պատմում են, Օրմաճաւում և այլ տեղեր ձաշեր տալով են ձաշների մեծամասնութիւն չանել:

Արհեստաւոր

ՆԱՄԱԿ ՇՈՒՇՈՒՅ

Օգոստոսի 20-ին

Նրէկ, Աթաբէկեանի ընտանիքում, տեղի ունեցաւ մի չըբլ ձաշկերոյթ՝ ի պատիւ թեմական դպրոցի նախկին տեսուչ Լևոն Սարգսեանի: Զաշկերոյթին մասնակցում էին հարիւր քսան հոգի: Անչափ ուրախալի էր, որ մեր իգական սեռն էլ մասնակից էր այդ համակրելի ցոյցին: Զաշի ժամանակ արտասանվեցին սգեւորված ձառեր: Լ. Սարգսեանը յայտնելով ներկայ եղողներին իր անհուն հոգեւորականութիւնը այդ համակրելի մասին համար, աւելացրեց, որ վաթսուհանգամ թեմականներից ի վեր, գաւառական քաղաքներից Շուշին առաջին տեղն է բռնում՝ ձգտելով դէպի մտաւոր զարգացում և մաքաւելու ճիւղ դէմ: Այս խօսքերը ընդունվեցին ծաղահարութիւններով: Զաշը տեղի մինչև զիշկերոյթ ժամը 2-ը:

Վահան վարդապետ Գեորգեանը կանգնած է էջմիածին: Ամարասու վանքից շատ բողոքներ են ուղարկված Երևան: Զայր Վահանը եղել է Ամարասու վանքի վանահայր:

Վաղը, ամսին 21-ին, Խանդավանքի թատրոնում թուրք սերտները կը տան, յօգուտ չըբար թուրք աշակերտների, մի ներկայացում: Կը խաղան «Ամուսնանալ մի բաժակ ջուր խմել չէ», դրամա 4 գործողութեամբ, հեղինակութիւն Վեդիկովի, և «Կըթ լըթ լըթ» փոքրիկ, ամուսինները բոլորը ծախված են: Սա երկուրդ թուրքերէն ներկայացումն է մեր քաղաքում:

Հինգշաբթի, ամսին 24-ին, օր. Վարդիթեր և Մարի-Հրանդի, սերտներ ժամանակութեամբ, բարեգործական նպատակով կը տան մի ներկայացում: Յարգելի օրերոյնների վարմանքը աւելի քան գովելի է:—Սա երկուրդ ներկայացումն է, որ տալիս են բարեգործական նպատակով:

Այստեղ, Յ. Քաշարեանից արտասանման թըթ թեմականները կարգապիսւ են հետաքրքրութեամբ:

Արցախեցի

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՆԵՐ

Իշխան Նիկոլայ Արզումանյան-Նիկոլայեան գուկ հաստատված է Թիֆլիսի քաղաքապետի Նոր քաղաքապետից այժմ գտնվում է արտասանմանում, և, ի հարկէ, կը շտապի վերադառնալ իր պաշտօնը ստանձնելու:

Մեզ հաղորդում են, որ Արիստակէս Եպիսկոպոս Աղբալեան ճանապարհ է ընկելու դէպի իր նոր պաշտօնատեղին, Արարախանի թեմը, սեպտեմբերի սկզբին:

Մեզ հաղորդում են Ներսիսից, որ հայոց Աթոռիկոսը յայտնել է, թէ ինքը անձամբ Նրեան կը գալ կարգադրելու թեմական դպրոցի գործը, որ գտնվում է վերին աստիճանի խճճված և անտէր վիճակի մէջ:

Լսում ենք, որ հայոց դերասանները Թիֆլիսում մի փոքրիկ հանգանակութիւն են բացարեւ, յօգուտ հայոց բեմի: Կերասանները յոյս ունեն այդ հանգանակված գումարով ծածկել առաջիկայ սեզոնի թատրոնական զեփիքիտը:

Յօգուտ մեր ժողովրդական գրող Վաղարշ Աղբալեանի ստացանք, Պարսկաստանից, Աղաւել Յովսէփեանից 10 ռուբլի, որը և այսօր յանձնեցինք ըստ պատկանելոյն: Ուրեմն մինչև այժմ այդ նպատակով ստացել և յանձնել ենք 403 ռուբլի:

ՁԱՆԱՆ-ՕՂԱԼԻՅ մեզ գրում են, «Օգոստոսի 6-ին, ուսանող երիտասարդների աշակցութեամբ, կապցաւ մի երեկոյթ՝ այստեղի բացվելիք դրադարանի օգտին: Նրեկովից կազմված էր բաւական ընդարձակ ծրագրով. կարգապիսւ ընտիր ոտաւորներ, ձառեր, գրվեցին կենդանի պատկերներ, քսան հոգուց բաղկացած երկսեռ խումբը երգում էր ժողովրդական և ազգային երգեր: Գահիճը լի էր բաղմունքով, որի կէս մասը ամարանոց եկողներ էին: Տեղացի ժողովուրդը անտարբեր էր դէպի այդ համակրելի գործը, մինչև անգամ հոգաբարձութիւնը չափացեց այդ գործին: Զուտ արդիւնք մնաց 39 ռուբլի, որը գործարկեց զբոսը առնելու»:

ՊԵՏԱՅԻՊՐՍԿԻՅ մեզ գրում են, «Ներկայ սեզոնին հանրային ջրերում բժշկվող հայերը՝ կիսալօգակում ժողով կազմելով, վճռեցին յաջորդ 1896 թւից ժողովարարութիւն անել և մի ֆօնդ հիմնելով, հոգալ չըբար հիւանդների պիտոյնները: Մի խնդրով զիմելու են նմանապէս և ջրերի վարչութեանը, որպէս զի այստեղի դրադարաններում ստացվեն ի միջի այլոց և հայերէն լրագիրներ, քանի որ դրանց կարիքը խիստ զգալի է այստեղ»:

ԱՐՏԱՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ՆԱՄԱԿ ԱՄԵՐԻԿԱՅԻՑ

Ռօստօն, օգոստոսի 12-ին

Անցեալ չարթու հայասեր օրերը Պաքուէ «The Boston Post»-ի մէջ հրատարակեց Րաֆֆիի «Չայն տուր ու ծովակ» երգի մի գեղեցիկ և յաջող թարգմանութիւնը:

Նշանաւոր անգլիագետ Մանկասարեանը աւարտել է Րաֆֆիի «Խենթ»-ի և «Ջալալեդդին»-ի թարգմանութիւնը: Կը յաւանք, թէ քիչ օրէն լոյս կը տեսնէ տաղանդաւոր հայ ատենախօսին այս համակրելի աշխատութիւնը:

Ուսման հոգաբարձուց ժողովը վերջապէս սկսել է նոր առաջնորդի մը ընտրութեան նախաձեռնութիւնը ընել: Փափաքելի էր, որ գէթ օտարներու առջև չամբաւու համար այդ հայաբնակ քաղաքը մի լուսամիտ և ուսեալ հայ եկեղեցական ունենային, իող տուր կրօնաւորներու տղիւնութեան հոգիւ յաւաք եկած՝ կրօնական վճեկու և կուխներու անպատեհութիւնը, որ մասնաւոր այսպիսի պարագայից տակ՝ ամենահամար հարուածը կուտայ մեր աղքատին արժանապատուութեան: Ապրծես թէ ամբիկաբանակ հայ գաղթականութեան ճակատագիրը լինէր այնպիսի առաջնորդներ ունենալ, որը ոչ իրենց ուսումով և ոչ ալ արժանիքով կրցած են յարգանք ներշնչել գէթ հայ հասարակութեան:

Ամերիկայի թերթերը մեծ տղմուկով տըպազերեցին Գլադստօնի ատենախօսութեան ամերիկացուց վերաբերեալ մասը: Մի քանի թերթեր ծերունի քաղաքագէտին չուպած գովեստէն խրախոյս ստացած, աւելի երկար և կրակոտ յօդուածներ սկսել են հրատարակել Թիւրքիոյ դէմ: Գլադստօնը Մարիթիմի պէջը Ռաշիմիտընէն հեռու կը գտնուի, արդէն բաւական ատեն է վեր զլիկիւր հեռացած է լրագրական վիճաբանութեան ասպարէզէն, բայց այժմ շատ զբաղեալ է կրեւն, թերեւ իր պարտութեան կսկիծը արիւնիւղ դիտումով է որ Bar Harbor-ի ամարանոցը պարահանդէսներ կուտայ աշխուպեական դասակարգի պատկանող չըբաղ ամբիկուսիներու: Այսպէս կը վառնեն խեղճ հայ ժողովրդեան արեամբ ու ըրտնիքով չահած դրամը:

Անցեալ չարթու միաժողովրդ մը հանդիպեցայ:

—Բարեկեցար, ինչպէս էք, ձեր կողմէն շատ քաջաբերական լուրեր կուգան:

—Ինչ լուրեր, հարցուցի զարմացման հետ խառն ուրախութեամբ:

—Օ, շատ քաջաբերական լուրեր, Թ... գիւղը նոր քարոզիչ մը ունեցել է, երաշխիքներ կրօնապէս շատ տաք են, Տէրօջը գործը շատ յառաջ կըրթայ, մեր լուսաւորչական եղբայրները բաղմունքով ժողովարան կուգան, այս տարի Տէրօջ հունձքը շատ առատ պիտի ըլլայ:

Դեռ կը շարունակել, երբ միջամտեցի հակառակ քաղաքապետութեան:—Բայց պատուելի, ես նամակ կը ստանամ հօրմէն, երկիրը ծայրապոյն աղքատութեան մէջ է, տուրքեր հաւաքելու համար խեղճ գիւղացուն տունը, կարասիքը, գործիքները, հացը կը ծախեն: Այստեղի թերթերէն կիմանալ, ամբողջ Հայաստանը դժոխային տանջանաց մէջ է, ուր կը մնան ձեր երկնային օրհնութիւնները:

—Ատուածայ խօսքը սկիւր փրկէ ձեր աղբը: Թող ընթերցողը բաղաւթ գայս հետեւային հետ, որ հայասեր տիկին մը կը գրէր իր նամակին մէջ, բառ առ բառ թարգմանութիւն է այս: «Հայկական խնդիրներ վրա վերջերս յաւանտներ եմ, հոգով հիւանդ դարձել եմ: Շատ ատեն կը սեմ, ես ալ վերջապէս ամենին կատաղի յեղափոխական մը եղայ, ան, ուր էր սկսել կուլը, ես ալ կըրթայի գէթ վիրաւոր հայ զինուորներու հիւանդապահ կը լինէի»:

Սասնոյ կոտորածէն վերջ հոս մի հայերէն

չըջարեալան հրատարակուեցաւ, որ մի քանի աւելի ծանօթ միտմանաբար ստորագրութիւնը կը կրէր: Այդ չըջարեալանով այդ միտմանները կը յորդորէին Ամերիկայի հայերը, որ չը յուզ-ւին, ժողովներ չը գումարեն, ընկերութիւն չը կազմեն, վերջապէս իրենց ուշադրութիւնը դարձ-նեն աւելի հոգեւոր, քան քաղաքական և մարմնա-ւոր բաներուն: Մենք և ձեր ուրիշ բարեկամնե-րը պիտի աշխատենք թիւրքիոյ քրիստոնէից վի-ճակը բարելոյն, հարկ չէ, որ դուք ձեր դրամը և արիւնը վաճաճէք, հիմա կրօնական և կրթական նպատակներու նուիրեցէք ձեր նիւթական և բա-րոյական ուժերը, և այլն:

Արեւելոյ հայաբնակեցեալ միայն կրնայինք դիտել այս արեւմտեան առաքեալներու հրաշք գործելու տղայական ջանքերը: Գժարատարար հրաշքը դարձ անցեր է, եթէ երբեք կարելի է հրաշք գործել այժմ, այդ հրաշքը պիտի գործէ միայն անձնուէր քաջութիւնը:

Այժմ տեղական թերթերէ կրնանք, թէ թիւրքերը սկսած են միտմանները ներդն, սպառ-նալիք կարգաւ, տեղ-տեղ յարձակել չէնքերու վրա, սպալկներ կտարել, և այլն: Միւս կողմանէ կառավարութիւնը նորանոր ճնշումներ կը բանե-ցունէ միտմանական դպրոցներու և եկեղեցի-ներու վրա:

Ժամանակ չէ հարցնել, թէ ուր են մեր հրաշա-գործ առաքեալները, չեմք ըմբռնել զանոնք քոյ:

Մի քանի մասնաձիւղեր մեծ պատրաստու-թիւններ կը տեսնեն Սասնոյ կոտորածի տարե-դարձը տօնելու մի սուգի հանդէսով: Այսպիսի նիւթական անձուկ պարագայից տակ, երբ վեր-ջին սէնթը իսկ կրնայ Հայաստանի մէջ շատ ա-ւելի օգտուած ծառայութիւն մատուցանել ա-նօթի և թշուառ հայ ժողովրդեան, չեմ գիտեր որքան վայելուչ կրնան համարուիլ այս հանդէս-ները, որք ինչքան ալ համեստ լինին, դարձեալ մի մեծ ծախսի դուռ պիտի բանան:

Այս խորհրդածութիւնները վերապահութեամբ միայն հաղորդելով, կը սպասեմ տեսնել, թէ այդ սոյն հանդէսները տեղացի ժողովրդեան և լրա-գրութեան վրա ակնկալուած արդիւնքը յառաջ պիտի բերեն:

Այդ դիտումով գնահատելի ջանքեր կը կա-տարեն մի քանի եւանդոսն երկատարները: Յուսանք, թէ արդիւնքը պիտի պատէ այդ ան-կեղծ ջանքերը:

Արմէն

„ՄՇԱԿԻ“ ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ՝

ՌՈՒՍԱՅ ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆԻՅՑ

ՊԱՐԻՉ, 21 օգոստոսի: Սերբիական թագա-ւորին, լոյսնալու ժամանակ իրարիցում, այլե-րների հոտանքը տարաւ լողալու ուսուցչի հետ միասին: Թագաւորը ազատուեց, ուսուցչի խնդ-վեց:

ԲԱՅՈՒՆԱ, 21 օգոստոսի: Կառավարութիւնը արգելեց ցուցամարտը, որի պատճառով քաղա-քային խորհուրդը հրաժարական տուեց:

ՆԻՒԵՐՈՎ, 21 օգոստոսի: Չինաստանից հա-ղորդուած են, որ իշխանութիւնները խօսիւնքում մի հրաւեր հրատարակեցին, որով դրուած են բնակիչներին յարձակել քրիստոնէական միա-սիաների վրա: Ամբողջ քաղաքանոց արեւ քրիս-տոնեաների տները: Չորս քրիստոնեաներ վիրա-ւորուած են:

ՊԵՏԵՐԲՈՐԳ, 22 օգոստոսի: Հրատարակուած է մի օրէնք, որով Պետերբուրգում հիմնուած է «Ռուսական կրկնապատկերութեան ընկերու-թիւն», 6 միլիոն հիմնական դրամազետով:

«НОВОСТИ» լրագրին հետագրուած են, որ Սերբի-ական մօտ, Սալեւոյնիայում, յայտնուեցին փոքր ապստամբական խմբեր: Փոքր-Տրեպոլում աւազա-կանները դիմադրում քանդակին կոնակը և զօրանցը:

ՎԱՐՇԱՎԱ, 22 օգոստոսի: Այլվեց Նովի-Գոլոբ քաղաքը:

ԲԵՐԼԻՆ, 22 օգոստոսի: Ոստիկանութիւնը ար-գելեց սոցիալիստներին ժողովներ կազմել ամբողջ Պրուսիայում: Բոլոր յայտնուած Սերբիան առման տարեդարձի առիթով կազմակերպ տօնախմբութիւն-ները դէմ:

Ս. ՊԵՏԵՐԲՈՐԳԻ ԲՈՐՈՍԱ

Օգոստոսի 22-ին

Լճիցի վրա 10 ֆունտ արծէ . . .	92 ր. 95 փ.
Բերլինի վրա 100 մարկ . . .	45 ր. 35 փ.
Փարիզի վրա 100 ֆրանկ . . .	36 ր. 75 փ.
Ռսկի . . .	7 ր. 40 փ.
Մաքսային կուպոններ . . .	148 ր. — փ.
Արծաթ . . .	— ր. — փ.

Բորսային դիտում . . .	5 — 70/0
Պետ. բանկի 50/0 տոմս 1 շրջանի . . .	— ր. — փ.
— — — — — 2-րդ . . .	— ր. — փ.
— — — — — 3-րդ . . .	— ր. — փ.
40/0 պետական բնագում	99 ր. 25 փ.
50/0 ռուսկայ բնագում 1884 թ	161 ր. — փ.
Արեւելեան 5/0 փոխառ.	— ր. — փ.
— — — — — 2-րդ	— ր. — փ.
— — — — — 3-րդ	— ր. — փ.
— — — — — 4-րդ	— ր. — փ.

Ներքին 50/0 առաջին փոխառութ.	282 ր. — փ.
— — — — — երկրորդ	240 ր. — փ.
50/0 պետական երկաթուղ. բնագում	101 3/8 ր. — փ.
40/0 ներքին փոխառութեան	99 ր. — փ.
41 1/2 0/0 գրաւ. թղթ. ագն. կալ. բանկի 100	50 ր. — փ.
Ագն. կալ. Պետ. բանկի խաղաղութ.	— ր. — փ.
Գրաւ. թղթ.	215 ր. 50 փ.
41 1/2 0/0 վկայակ. գիւղ. հող. բանկի. 100 7/8	— ր. — փ.
41 1/2 0/0 գրաւական թղթեր կալուած.	— ր. — փ.
Փոխ. կրեդիտ. ընկեր. մատալ.	151 ր. — փ.
— — — — — թղթադ.	— ր. — փ.

Պետերբուրգի քաղաքային կրեդիտ.	101 ր. 50 փ.
Ընկերութեան օրէկապահներ.	101 ր. 50 փ.
Մոսկովայի քաղաք. օրէկապահներ.	101 ր. 25 փ.
Օրէկապահ	99 5/8 ր. — փ.
Գրաւ. թղթ. Թիֆլ. կալ. բանկի 50/0	99 ր. 50 փ.
— — — — — 60/0	101 ր. 50 փ.
— — — — — Գրաւ. թղթի 60/0	101 ր. 50 փ.
— — — — — 50/0	99 ր. 50 փ.

ԽԱՐԱԳԻՐ և Հրատարակիչ՝
ԱԼԷԲԱՍՆԻԳՐ ԲԱԼԱՆԹԱՐ
ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

ՄԱՐԻԱՄԵԱՆ - ՅՈՎՆԱՆԵԱՆ
Օրիորդաց դպրոցում վերաբնակութիւնները կը լինեն օգոստոսի 25, 26 և 28-ին: Նոր աշակերտուհիներ կընդունվեն օգոստոսի 29 և 30-ին, իսկ ուսումը կը սկսուի սեպտեմ-բերի 1-ին: 1—1

Մի փորձված ուսուցչի, որ 17 տարի չա-րճակ ուսուցչութիւն է արել, պաշտօն է որոնում ծխական դպրոցներում: Հարցնել Գոգոլիսկի պրոսպեկտի վրա, Գոլովանի հարգաւորէնի մագալի-նում: (№ 96) 1—3

ՆՈՐ ԳԱՍԱԳԻՐԲ
«Կովկասեան դրամաձուլանոց Զար. Գրի-գորեանցի» հրատարակութեամբ
Լճի տեսակ և վաճառվում է
Յ. ՃԱՂԱՐԲԵԳԵԱՆՑԻ
ՀԱՅՈՑՈՑ ԼԵԶՈՒ
Երկրորդ տարի:
ԳԻՆԵ Է 30 ԿՈՊ.

Կանխիկ վճարով տասնից աւելի դնողին 24 կօպէկ: (№ 96) 1—3

ԴՕԿՏՈՐ ՎԱՀԷ ՄԻՆԱՍԵԱՆ
կը յայտնէ իրան դիմող հիւանդներին, թէ առաջիկայ սեպտեմբերից սկսեալ կը վերա-հաստատուի ՎԻԷՆԱ, և իր հասցէն հետե-ւեալն է.
Dr. WAHE MINASSIAN
Operator an der Klinik des Professor Chro-
bak. VIII. Schlüsselgasse 10.
OESTERREICH WIEN
(№ 96) 1—10

ԱՐԳՎԻՆԻ
ՀԱՅ-ԿԱԹՈԼԻԿԱՅՑ ուսումնարանները համար հարկաւոր են՝ ԵՐԿՈՒ ՌԻՍՈՒՅԻԶ և ԵՐԿՈՒ ՎԱՐՃՈՒՆԻ, յիշուած օրերը, ուսուց և հայոց լեզուները: Յանկալի է, որ լինէին ամուսինները:
Դիմել պայմաններով АРТВИНЪ, ЯКО-
бу Пилояну.
(№ 90) 3—6

Թիֆլիսի հայոց ՀՐԱՏԱՐԱԿԶՍ-ԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ փարչու-թիւնը խնդրում է բոլոր թարգմանիչներին, որոնք ուղարկուած են ընկերութեանը գա-նազան թարգմանութիւններ, բարեհաճն ներկայացնել մի և նոյն ժամանակ և ԲՆԱ-ԳԻՐԸ: Հակառակ դէպքում գրեթէ կը մնայ առանց ընկերութեան թմբադրական մասնա-ժողովի կողմից: (№ 74) 4—4

ՕՐԲԵԼԵԱՆՑԻ
ՌԻՍՈՒՄՆԱՐԱՆ ԵՒ ՊԱՆԱԻՐ
Հիմնված 1844 թիւն
(Թիֆլիս, Աբա-Աբադական հրատարակ, № 11)
Աշակերտները ընդունվում են իբրեւ պանսիոներ, կիսապանսիոներ և երթեկ ու պատրաստ-վում են բոլոր միջնակարգ ուսումնարանների համար:
Ընդունելութեան հարցաքննութիւնները սկսվել են օգոստոսի 22-ին, իսկ ուսումը կը սկսվի սեպտեմբերի 1-ից: (№ 96) 1—4

ՀԱՅՈՒՆԵԱՅ ԲԱՐԵԳՈՐԾԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ փարչութիւ-նը յայտնում է, որ ՍՈՒՐԲ ՆԵԱՆԻ օրիորդաց ծխական ուսումնարանի աշակերտուհիներ-ը ընդունելութիւնը կը սկսվի օգոստոսի 28-ից: (№ 95) 2—3

ԿՐԱԿԻ ԴԷՄ ՓՈԽԱԳԱՐՁ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԵԱՆ
ԹԻՓԼԻՍԻ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆԸ
Ապահովագրում է ամեն տեսակ շինութիւններ Թիֆլիս քաղաքի մէջ
ՏԷԼԷՖՈՆ № 288
Վարչութիւնը գտնվում է քաղաքային տանը, Երեւանեան հրատարակի վրա, և բաց է առաւօտեան 9 ժամից մինչև 2 1/2-ը կէս օրից յետոյ:
Մուտքը վճարմանովակայ փողովից, քաղաքային գումարի պոզեղով:
(№ 90) (հ.) 2—20

ՊՏՂԱՀԱՏԱՅԻՆ ԼԿԱՏՐԱԿՑ
Բ. ԿԵՕԼԷՐ ԵՒ ԸՆԿ. ՄՕՍԿՎԱՅՈՒՄ
ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ ԳՈՐԾԱՐԱՆԻ,
տալիս է կատարելագոյն թափանցիկ, հիւսնալի դրոշի և համի խմիչք:
Ծախվում է
ԱՄԵՆ ՏԵՂ ԵՒ ԲՈՒՈՐ
աւելի նշանաւոր առեւտրականների մօտ:
(№ 79) 2—2

ՆԵՐՍԻՍԵԱՆ ԴՊՐԱՆՈՑԻ
Վարչութիւնը արանով յայտնում է, որ նորեկ աշակերտների ընկութիւնները սկսվելու են օգոստոսի 24-ին: (№ 94) 2—2

ԴՊՐՈՑ ԵՒ ՊԱՆԱԻՐ
Ս. ՏԷՐ-ՅՈՎԱՓԵԱՆԻ
Սոջոլի, Սաղոյայա փ. № 46 (Սերգիւկական փողոցի զինաց)
Մանուկները ընդունելութիւնը (երկու տեւի) կը սկսվի օգոստոսի 22-ից, իսկ ու-սումը—սեպտեմբերի 1-ից: (№ 93) 2—6

ԿԵՕԼԷՐԻ ԿԱՌԻԶԻԿԵ ՆԵՐԿ
ՃԱՀԱՏԱՅԻՆ ԿՕՇԻԿՐԻԻ ՀԱՄԱՐ
Ծախվում է ԱՄԵՆ ՏԵՂ, բոլոր նշանաւոր առեւտրականների մօտ:
Տալիս է անապատային անկախացիութիւն. շատ կարգաւորում է և պահպանում է կաշին, անա-խորձ հոտ չունի: Այդ բոլոր արժանատիւութիւնների հետ միասին այդ ներքի անհամեմատ աւե-լի աժան է իրան նման միւս արտադրութիւններից:
(№ 80) 2—2

ՆԻԿՈՂԱՅՈՍ ԱՐԽԱՀԱՄԵԱՆ
Հեղինակ Չեւարդի առեւտրական և գործարանական հաշուապահութեան
ՌԻՍՈՒՅՆԱՐԱՆ ԵՒ ՊՏՐԱՏՈՒՄ
Երկու տեւի անձանց, 4 ամսայ ընթացքում հաշուապահութիւն գործնականապէս, և-րաշխաւորելով, և երբեք զէպքերում յանձն է տանում պաշտօնի առաջարկել:
ՊԱՐԱՊՐՈՒՐԻ ԱՌԱՐԿԱՆԵՐՆ ԵՆ
Ա) Կրկնակի խաղական հաշուապահութիւն ըստ ամենապիտանական ձեւերի, հան-դերձ նաւթային արդիւնաբերական և կերտիւնի գործարանական հաշուետեւութեան:
Բ) Առեւտրական թուարանութիւն.
Գ) Առեւտրական նամակագրութիւն.
Դ) Գեղարդութիւն և ամենալայն ձեռքերի ուղղութիւն:
Պարագմունքները սկսվելու են սեպտեմբերի 15-ից ճաշից յետոյ և պարբերաբար չա-րճակվելու են իւրաքանչիւր ՉՈՐՍ ամսից յետոյ, իսկ կիրակի օրերը լինելու են առան-ձին գործնական պարագմունքներ:
Յանկայացիները թող դիմեն դրաւոր կամ անձամբ 4 ժամից մինչև 6 ժամ երեկոյան, ՍՈՒՐԱՅ, Ֆրէյդիլան փողոց, տուն Սուլիսանովի, № 13:
Վերջիցեալ հաշուապահութեան ձեռնարկը ծախվում է ԹԻՖԼԻՍԻՄ, Խիզդէկիէր գրա-վաճառանոցում և հեղինակի մօտ, և Ռուսաստանի բոլոր յայտնի գրավաճառանոցներում:
ԳԻՆԵ Է 3 ր. 50 կօպէկ:
Օտարաքաղաքացիները գրեթէ գնելու համար կարող են դիմել հեղինակին, առանց պատասխան ծախ վճարելու:
(№ 86) (հ. չ.) 5—15

ՌԻՍՈՒՅՆՈՒՆԻՆԵՐԻ ԵՒ ԴԱՍԻՄԱՐԱԿՈՒՆԻՆԵՐԻ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ ԴՊՐՈՑՈՒՄ
(Վճարմանովակայ փող. № 3)
ԵՐԵՒԱՆԵՐԻ ԸՆԴՈՒՆԵԼԻՈՒԹԻՒՆԸ
Կը սկսվի օգոստոսի 23-ից (9 ժամից մինչև 1 ժամ կէսօրից յետոյ և 6 ժամից մինչև 8 ժամ երեկոյան): Մանուկներն ընդունվում են նախապատրաստական բաժան-մունքներում (հայոց և վրաց), կրտսեր, միջին և աւագ: Աւագ բաժանման մէջ վերջ-նականապէս պատրաստվում են մանկու համար բոլոր միջնակարգ դպրոցների ստորին դասարանները:
Պարագմունքները կը սկսվեն սեպտեմբերի 1-ին:
(№ 87) (հ. 21, 23, 28 և 30 օգ.) 2—5